

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2023-2024

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ 40΄/45΄

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΑΞΗ: Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Στο παρόν δειγματικό διαγώνισμα θεωρείται ότι έχει προηγηθεί ανάλογη διδασκαλία και έχει δοθεί στους/στις μαθητές/μαθήτριες η ακόλουθη ύλη:

A. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

- **Εισαγωγή:** Τα μέρη του ρητορικού λόγου-αναφορά και επεξήγηση με βάση το κείμενο: διήγησις (σελ. 19), οι λογογράφοι και το έργο τους, σελ 29, Εισαγωγή στον Λόγο *Υπὲρ Μαντιθέου*, σελ. 79-80
- **Κείμενο** Λυσίου *Υπὲρ Μαντιθέου* 5-7: Κατανόηση-απόδοση κειμένου. Ιδεολογικές, ερμηνευτικές, πραγματολογικές παρατηρήσεις.
- **Γραμματική:**
 - Παθητικοί χρόνοι
- **Συντακτικό:**
 - Επιθετική/αναφορική μετοχή
 - Επιρρηματικές μετοχές (τελικές, χρονικές, αιτιολογικές)
 - Το υποκείμενο της μετοχής (συνημμένη, απόλυτη)
 - Μετασχηματισμός ειδικής πρότασης σε: α) Ειδικό απαρέμφατο β) Κατηγορηματική μετοχή) - Μετασχηματισμός ειδικού απαρεμφάτου και κατηγορηματικής μετοχής σε ειδική πρόταση - Δευτερεύουσες συμπερασματικές προτάσεις
 - Παθητική σύνταξη – ποιητικό αίτιο
- **Ορθογραφία διδαγμένου κειμένου**
Λυσίου Υπὲρ Μαντιθέου 6
- **Θεματογραφία**
- **Αντίστροφο**

Νοείται πως, λόγω της σπειροειδούς προσέγγισης του μαθήματος, οι μαθητές/τριες εξετάζονται και σε λεξιλόγιο, γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της Α΄ Λυκείου και των προηγούμενων παραγράφων.

B. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Σοφοκλέους *Οιδίπους Τύραννος*: Εισαγωγή, Πρόλογος

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A.Κατανόηση διδαγμένου κειμένου

(μονάδες 20)

Κείμενο 1

καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες, ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 5

Κείμενο 2

Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 7

A.1. Να αποδώσετε μόνο τις υπογραμμισμένες προτάσεις του πιο πάνω κειμένου (Κείμενο 2) από τον λόγο του Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

(μονάδες 14)

A.2. Να επιλέξετε την ορθή απόδοση για το πιο κάτω απόσπασμα του Κειμένου 1 και να μεταφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό στο φύλλο απαντήσεων. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

Αρχαίο κείμενο	Απόδοση στα Νέα Ελληνικά
καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων (Κείμενο 1)	α. και όμως, ούτε εμείς ήταν φυσικό για να φτάσουμε σε τέτοια χρονική στιγμή να επιθυμούμε να συμμετέχουμε σε ξένους κινδύνους β. και όμως, ούτε εμείς ήταν φυσικό αν φτάσαμε σε τέτοια χρονική στιγμή να επιθυμούμε να συμμετέχουμε σε ξένους κινδύνους γ. και όμως, ούτε εμείς ήταν φυσικό αφού φτάσαμε σε τέτοια χρονική στιγμή να επιθυμούμε να συμμετέχουμε σε ξένους κινδύνους

(μονάδες 6)

B. Κατανόηση αδιδακτου κειμένου

(μονάδες 15)

Κείμενο 3

Κάποιος Αθηναίος πολίτης ο οποίος κατηγορείται ότι συνεργάστηκε με το καθεστώς των Τριάκοντα υπερασπίζεται τον εαυτό του διακηρύσσοντας τα γνήσια δημοκρατικά του πιστεύω.

Οὔκουν χαλεπὸν γνῶναι, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ περὶ πολιτείας εἰσὶν αἱ πρὸς ἀλλήλους διαφοραί, ἀλλὰ περὶ τῶν ἰδία συμφερόντων ἐκάστω. Ὑμᾶς οὖν χρὴ ἐκ τούτων δοκιμάζειν τοὺς πολίτας, σκοποῦντας μὲν ὅπως ἦσαν ἐν τῇ δημοκρατία πεπολιτευμένοι, ζητοῦντας δὲ εἴ τις αὐτοῖς ἐγένετο ὠφέλεια τῶν πραγμάτων μεταπεσόντων· οὕτως γὰρ ἂν δικαιοτάτην τὴν κρίσιν περὶ αὐτῶν ποιοῖσθε.

Λυσίου Δήμου καταλύσεως ἀπολογία 10

Λεξιλόγιο:

Οὔκουν: Λοιπὸν δεν

σκοποῦντας: εξετάζοντας

τὰ πράγματα μεταπίπτει: μεταβάλλεται το πολίτευμα

B. Να αποδώσετε μόνο τις υπογραμμισμένες προτάσεις του πιο πάνω κειμένου (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

(μονάδες 5)

Γ.1. [*ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν.*]

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθεοῦ 6

(μονάδες 4)

Γ.2. Να συμπληρώσετε τα κενά στην πιο κάτω πρόταση, διαλέγοντας κάθε φορά από την παρένθεση τη λέξη που συμπληρώνει το νόημα και είναι ορθογραφικά σωστή. Στο φύλλο απαντήσεών σας να γράψετε μόνο τη λέξη με τη σωστή ορθογραφία.

Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν _____ (ἔβηθές, εὐθές, εὔοιθές) ἐστίν·

(μονάδα 1)

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές)

(μονάδες 40)

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. φαίνονται (Κείμενο 1)

Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο στην οριστική έγκλιση του παθητικού Μέλλοντα και του παθητικού Αορίστου.

β. δοκιμάζειν (Κείμενο 3)

Να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο στην υποτακτική έγκλιση στον ίδιο χρόνο και φωνή.
(μονάδες 6)

Δ.2.α. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) της πιο κάτω λέξης, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Να διευκρινίσετε ποιον βαθμό γράφετε.

μᾶλλον (Κείμενο 1)

(μονάδες 4)

Δ.2.β. τῶν πραγμάτων μεταπεσόντων (Κείμενο 3)

Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους της πιο πάνω φράσης.

(μονάδες 6)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους. Στο φύλλο απαντήσεων να γράψετε μόνο τον τύπο και τη συντακτική του αναγνώριση.

i. οὗτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες (Κείμενο 1)

ii. οὗτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων (Κείμενο 2)

iii. Ὑμᾶς οὖν χρῆ ἐκ τούτων δοκιμάζειν τοὺς πολίτας (Κείμενο 3)

(μονάδες 6)

Δ.3.β. Να αναγνωρίσετε την πιο κάτω υπογραμμισμένη πρόταση του αδίδακτου κειμένου (εἶδος, συντακτικός ρόλος).

Οὐκουν χαλεπὸν γνῶναι, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ περὶ πολιτείας εἰσὶν αἱ πρὸς ἀλλήλους διαφοραί (Κείμενο 3)

(μονάδες 4)

Δ.4.α. Να χωρίσετε τις ακόλουθες λέξεις στα συνθετικά τους στα Αρχαία Ελληνικά. Στο β' συνθετικό να γράψετε το ρήμα στο α' ενικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

i. ἀπενεχθέντα (Κείμενο 2)

ii. μεταπεσόντων (Κείμενο 3)

(μονάδες 8)

Δ.4.β. τὸν δῆμον

Να γράψετε τρεις (3) **σύνθετες** λέξεις στα Αρχαία Ελληνικά με πρώτο ή δεύτερο συνθετικό το ουσιαστικό που σας δίνεται.

(μονάδες 6)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(μονάδες 5)

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Πρέπει όλοι οι στρατιώτες να μετέχουν στους κινδύνους.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 15)

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου

1. Να καταγράψετε δύο (2) επιχειρήματα (ένα από κάθε διδαγμένο κείμενο: Κείμενο 1 και Κείμενο 2), με τα οποία ο Μαντίθεος προσπαθεί να αναιρέσει την κατηγορία ότι συμμετείχε ενεργά στο καθεστώς των Τριάκοντα και να τα αξιολογήσετε.

(μονάδες 8)

Σοφοκλέους Οιδίπους Τύραννος, Πρόλογος

Φτωχά παιδιά, γνωστά κι όχι άγνωστά μου	80
να μου ζητήσεν ἤρθατε· το ξέρω καλά πως υποφέρετε όλοι, μα όσα και να τραβάτε, δεν είναι κανείς σας που τόσο σαν και μένα να υποφέρει·	
γιατί ο δικός σας πόνος μόνον ένα,	85
τον εαυτό του καθενός αγγίζει κι άλλον κανένα· μα η ψυχή η δική μου για τη χώρα, για μένα και για σένα μαζί πονεί· κι έτσι δε με ξυπνάτε πεσμένο σε ύπνο, μα να ξέρετε	90
πως πολλά δάκρυα έχω χυμένα ως τώρα κι ο νους μου σε πολλές πλανήθηκ' ἔγνοιες και στοχασμούς, ως που τη μόνη που ήβρα γιατρεία, αφού καλοσκέφτηκα, την έχω βάλει σε πράξη κιόλα κι έστειλα	95
το γιο του Μενοικέα, τον Κρέοντα το γυναικαδερφό μου, στα μαντεία τα πυθικά του Φοίβου, να ρωτήσει με ποια πράξη ή ποια λόγια θα μπορούσα να λύτρων' από το κακό τη χώρα.	100

2. Στο πιο πάνω απόσπασμα ο Οιδίπους παρουσιάζεται εξαιρετικά φιλόδημος. Να εξηγήσετε και να τεκμηριώσετε τον χαρακτηρισμό αυτό με δύο (2) συγκεκριμένες αναφορές από το απόσπασμα.

(μονάδες 7)

-ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ-